

مطالعه و مقایسه قاب بالان آبی مردابهای امیرکلایه و انزلی
در شمال ایران*

دکتر پریچهر شاهبهرامی دکتر مایکل کاکس
گروه زیست شناسی - دانشکده علوم - دانشگاه تهران

آخرین تحقیق در مورد خانواده های قاب بالان آبی، خانواده های Haliplidae, Dytiscidae, Gyrinidae ایران توسط Mc'Cullers** در سال ۱۹۷۶ انجام گرفته و لیستی مرکب از ۶۷ گونه Dytiscidae که ۳۵ گونه آن از ۱۳۵ ایستگاه در تمام ایران جمع آوری شده تهیه نموده است. هفت گونه در شش ناحیه از استان گیلان در سال ۱۹۷۵ بدست آمده اند. ش - حسینی (۱۹۷۴) ده گونه از پنج منطقه آبی نزدیک شیراز در استان فارس گزارش داده است.

از خانواده Haliplidae تاکنون پنج گونه در ایران شناخته شده است. گونه Peltodytes caesus تنها گونه ایست که از گیلان توسط Mc'Cullers در سال ۱۹۷۶ گزارش شده است و گونه های P. caesus، Halipus variegatus توسط ش - حسینی (۱۹۷۴) در استان فارس جمع آوری شده اند. از خانواده Gyrinidae هفت گونه که چهار گونه به جنس Gyrinus تعلق دارند توسط Mc'Cullers در سال ۱۹۷۵ از ایران گزارش شده است. از استان گیلان تا بحال گونه ای از خانواده Gyrinidae گزارش داده نشده است ولی Zaitsev در سال ۱۹۷۵ گزارش داده است که گونه Gyrinus mithrae در جنوب دریای خزر که گیلان بخشی از آنست یافت می شود. ش - حسینی (۱۹۷۴) از دو مرداب در فارس یک گونه از Gyrinus که نامگذاری نشده است گزارش داده است.

از خانواده Haliplidae عملاً "گونه ای از ایران شناخته نشده است بجز لیستی از دوازده جنس که توسط Mc'Cullers در ۱۹۷۶ گزارش شده است ولی محل پیدایش این جنسها مشخص نشده اند. تنها گزارش از خانواده Hydrophilidae را در مقاله ش - حسینی (۱۹۷۴) می توان یافت که جمعا "شش گونه از پنج ناحیه در فارس در طول یکسال تحقیق جمع آوری نموده است.

در این تحقیق فون قاب بالهای آبی مرداب امیرکلایه و مرداب انزلی در شمال ایران مطالعه و مقایسه شده اند. جمعا "۳۱ گونه شامل ۱۴ گونه Dytiscidae، دو گونه Haliplidae یک گونه Gyrinidae و ۱۴ گونه Hydrophilidae در مرداب امیرکلایه بدست آمده اند. از این ۳۱ گونه چهار گونه Dytiscidae رکورد های جدیدی برای ایران می باشند. و نه گونه برای اولین بار از استان گیلان گزارش می شوند. از جنس Halipus گونه Halipus ruficollis رکورد جدید برای گیلان می باشد. علاوه بر این سه گونه Hydrophilidae برای اولین بار

* - متن کامل این مقاله بزبان انگلیسی در همین شماره چاپ شده است.

** - برای ملاحظه منابع لطفاً به متن انگلیسی مقاله در همین شماره مراجعه شود.

از ایران گزارش می‌شوند. این سه گونه عبارتند از.

Helochares griseus , Limnoxenus niger Sphercheus emarginatus,

از مرداب پهلوی جمعاً " تعداد ۲۹ گونه قاب بالان آبی بدست آمده‌اند. از این گونه‌ها، گونه‌ی concinus

Aulonogyrus (از خانواده Gyrynidae) گونه جدید برای گیلان می‌باشد در حالیکه گونه‌های dimidiatus

Ilybius quadriguttatus, Dytiscus (خانواده Dytiscidae) گونه‌های جدید برای فون ایران

می‌باشند. بیست و چهار گونه قاب بالان آبی هردو مرداب وجود دارند در حالیکه هفت گونه در مرداب انزلی وجود

ندارند و پنج گونه در مرداب امیرکلاویه پیدانشدند.

در این تحقیق برای نشان دادن اختلاف بین ترکیب فون دو مرداب و تغییرات تعداد قاب بالان در طی سال،

در صد ترکیب فون قاب بالهای آبی و ارزش اندکس تغییرات (Index of Diversity values) محاسبه

شده‌اند و نشان داده شده است که تنوع و تغییر گونه‌ها در مرداب انزلی خیلی کمتر از مرداب امیرکلاویه می‌باشد در حالیکه

تعداد گونه‌هایی که در مرداب انزلی بدست آمده‌اند کمی کمتر از تعداد گونه‌های بدست آمده در مرداب امیرکلاویه بودند.